

بررسی رابطه بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طول همه گیری COVID-19 در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

دکتر حمیدرضا شماخی

استادیار گروه مدیریت و حسابداری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران.
Shammakhi.h@gmail.com

ناصر نوذری نوبر

گروه مدیریت و حسابداری، واحد اسلامشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران. (نویسنده مسئول).
Nasernozari99@gmail.com

شماره ۳۹ / پاییز ۱۴۰۰ (جلد چهارم) / صص ۸۲-۹۷
چشم انداز حسابداری و مدیریت (دوره چهارم)

چکیده

هدف اساسی پژوهش حاضر بررسی رابطه بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طول همه گیری COVID-19 می باشد. این پژوهش از نظر ماهیت و روش توصیفی و از نظر هدف، یک پژوهش کاربردی بوده و از آنجایی که در پژوهش حاضر وضعیت موجود متغیرها با استفاده از جمع آوری اطلاعات، از طریق اطلاعات گذشته مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است، در ردیف مطالعات توصیفی و از نوع پس رویدادی گنجانده می شود. در مسیر انجام این پژوهش، یک فرضیه تدوین و ۱۴۰ شرکت از طریق نمونه گیری به روش حذف سیستماتیک برای دوره زمانی ۲ ساله بین سال ۱۳۹۸ تا ۱۳۹۹ انتخاب شده و داده های مربوط به متغیرهای پژوهش بعد از گردآوری در نرم افزار اکسل با استفاده از نرم افزار آماری استاتا نسخه ۱۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج حاصل از آزمون فرضیات نشان داد بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طول همه گیری COVID-19 در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: محافظه کاری حسابداری، عملکرد شرکت، همه گیری COVID-19.

مقدمه

همه گیری کووید-۱۹ و قرنطینه جهانی هزینه های اقتصادی قابل توجهی را در سطح جهانی به دنبال داشته است. بازارهای سهام با کاهش چشمگیر داوجونز و FTSE در سه ماهه اول سال پس از سقوط دوشنبه سیاه ۱۹۸۷ (بی بی سی، ۲۰۲۰) بیشترین افت فصلی خود را در سه ماه اول سال تجربه کردند. صندوق بین المللی پول پیش بینی کرد که رشد جهانی در سال ۲۰۲۰ ۴٫۹ درصد و تولید ناخالص داخلی جهان در سال ۲۰۲۱ حدود ۶٫۵ درصد کمتر از پیش بینی های انجام شده قبل از کووید ۱۹ خواهد بود (صندوق بین المللی پول، ۲۰۲۰). عدم قطعیت قابل ملاحظه ای در مورد میزان و مدت زمان پیامدهای اقتصادی همه گیری برای واحدهایی است که کاهش عمده ای در فروش و کاهش مشاغل مربوطه برای کاهش هزینه های عملیاتی و جلوگیری از ورشکستگی دارند (واشنگتن پست، ۲۰۲۰). سقوط ناگهانی بازار سهام و افزایش عدم اطمینان در مورد آینده درآمدهای شرکت ها نیز بازار متغیری را برای سرمایه گذاران و سهامداران بالقوه ایجاد کرده است.

سرمایه گذاران در زمان رکود بازار بیشتر ریسک پذیر نیستند و بیشتر به اطلاعات اساسی تکیه می کنند، زیرا سایر اطلاعات را به دلیل ریسک و عدم اطمینان بیشتر در بازار پر سر و صدا و سوداگرانه می دانند (لانگ و مافت، ۲۰۱۱). بنابراین، کیفیت اطلاعات حسابداری و افشای مرتبط در صورتهای مالی برای بازارهای سرمایه و سرمایه گذاران در دوره

همه گیری کووید-۱۹ اهمیت بیشتری دارد. مجموعه ادبیات که ارتباط همزمان بین سود و اسناد بازده سهام را مورد بررسی قرار می دهد که نشان می دهد درآمد عامل توضیح دهنده مهمی برای بازده حقوق صاحبان سهام است (به عنوان مثال بال و براون، ۱۹۶۸؛ رایبورن، ۱۹۸۶؛ دجو، ۱۹۹۴؛ تئو و همکاران، ۱۹۹۸؛ دگورگی و همکاران، ۱۹۹۹).

محافظه کاری شرطی به عنوان بهنگام بودن نامتقارن سود در مقابل ضررها نامیده می شود، زیرا مستلزم شناسایی فوری زیانهای اقتصادی مورد انتظار است در حالی که شناسایی درآمد اقتصادی به تأخیر می افتد تا زمانی که سود مورد انتظار قابل بررسی نباشد (باسو، ۱۹۹۷؛ بال و شیواکومار، ۲۰۰۵؛ لافوند و واتس، ۲۰۰۸؛ خان و واتس، ۲۰۰۹). اسناد و مدارک حسابداری مستند می کند که قرارداد و نظارت در درجه اول باعث محافظه کاری مشروط می شود زیرا محافظه کاری مشروط مدیران را مجبور می کند تا اطلاعات ضرر و زیانی را که مایل به افشای به موقع آن نیستند و مدیریت سود را کاهش می دهد، ارائه دهند (باسو، ۱۹۹۷؛ بیور و رایان، ۲۰۰۰؛ بال و شیواکومار، ۲۰۰۵). در نتیجه، محافظه کاری مشروط عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران، سرمایه گذاران حقوق صاحبان سهام و سایر طرفهای متعاقد را کاهش می دهد و آنها را قادر می سازد تا انتظارات دقیق تری از درآمد حسابداری آینده داشته باشند (بال، ۲۰۰۱؛ واتس، ۲۰۰۶؛ لافوند و واتس، ۲۰۰۸).

محافظه کاری مشروط با تحمیل تشخیص به موقع ضرر و زیان، سیگنال های هشداردهنده اولیه ای را در مورد سودآوری پروژه ها در اختیار سهامداران و هیئت مدیره قرار می دهد و مدیران را مجبور می کند تا پروژه های بدون سود را فوراً شناسایی و متوقف کنند (رویچوهودوری، ۲۰۱۰؛ گارسیا لارا و همکاران، ۲۰۱۶). بنابراین، محافظه کاری مشروط می تواند به شرکتها در اجرای شیوه های مدیریت ریسک بهتر از طریق افشای به موقع ریسک و نظارت قوی تر خارجی توسط سهامداران و سهامداران خارجی کمک کند (بیدل و همکاران، ۲۰۱۳). کیم و ژانگ (۲۰۱۵) استدلال می کنند که محافظه کاری مشروط باعث می شود اخبار بد به موقع به بازارهای مالی وارد شوند، از مخفی شدن و انباشت خبرهای بد جلوگیری کرده و چشم انداز شرکتی را که با کاهش قیمت سهام در آینده روبرو می شود، کاهش می دهد. بر این اساس، شرکت هایی که شیوه گزارشگری محافظه کارانه دارند، با رسیدن به یک رویداد خبری بد آینده، با سطح پایین تری از عدم اطمینان مواجه می شوند (کیم و پوزنر، ۲۰۱۰).

بیان مساله

مدیران انگیزه بیشتری برای جلوگیری از اخبار بد دارند، اما به سرعت خبرهای خوبی را برای سرمایه گذاران فاش می کنند، زیرا افشای اخبار خوب به مدیران در ادامه کار و افزایش ثروت آنها در ارتباط با ارزش شرکت کمک می کند. متناوباً، افشای اخبار بد برای مدیران گران تمام می شود زیرا می تواند منجر به فسخ سریع و کاهش ثروت شود (کوتاری و همکاران، ۲۰۰۹). بنابراین، محافظه کاری مشروط تضمین می کند که خسارات ناشی از رویدادهای بد اقتصادی در اسرع وقت به سود وارد می شود. در حالی که سود مورد انتظار از رویدادهای خوب اقتصادی داوطلبانه توسط مدیران از طریق یادداشت های صورت های مالی، تماس های کنفرانسی و راهنمایی های مدیریت افشا می شود (گوای و ورچیا، ۲۰۱۸). بنابراین، محافظه کاری مشروط با کاهش مدیریت سود مدیران، اعمال افشای به موقع رویدادهای خوب و بد و تولید اعداد قابل تأیید سخت که به عنوان معیاری برای سایر منابع اطلاعات نرم در بازار عمل می کند، محیط کلی اطلاعات شرکت را بهبود می بخشد (لافوند و واتر، ۲۰۰۸).

ادبیات موجود همچنین مستند است که تشخیص زودهنگام اخبار بد، سیگنال های اولیه ای در مورد سودآوری پروژه های در حال انجام به هیئت مدیره و سهامداران ارائه می دهد. این به آنها این امکان را می دهد تا دلایل ضررها را بررسی کرده و سریعاً اقدام کنند تا اقدامات اصلاحی را برای کنار گذاشتن پروژه های منفی خالص ارزش فعلی یا جایگزینی

مدیران ناتوان انجام دهند (لوئیس و همکاران، ۲۰۱۲). بنابراین، محافظه کاری مشروط می تواند مدیران را از سرمایه گذاری در پروژه های تخریب ارزشمند منصرف کند زیرا از مدیران بخواهند اطلاعات خصوصی خود را در مورد ضررهای پیش بینی شده به موقع فاش کنند (شیواکومار، ۲۰۱۳).

مطالعات قبلی نشان می دهد که محافظه کاری مشروط احتمال شکست شرکت را کاهش می دهد. کیم و ژانگ (۲۰۱۵) دریافته اند که محافظه کاری مشروط بیشتر در گزارشگری مالی احتمال سقوط قیمت سهام در آینده را به میزان قابل توجهی کاهش می دهد. آنها استدلال می کنند که حسابداری محافظه کارانه توانایی مدیران را در پنهان کردن اخبار بد شرکت محدود می کند تا تجمع اخبار بد به نقطه اوج نرسد که می تواند منجر به سقوط قیمت سهام شود. بالاکریشن و همکاران (۲۰۱۶) همچنین دریافته اند که شرکت های محافظه کارتر با مشارکت بیشتر در سرمایه گذاری از طریق دسترسی بهتر به منابع مالی بانک ها یا سایر اعتباردهندگان نسبت به شرکت های کمتر محافظه کار، عملکرد سهام بهتری در طول بحران مالی جهانی دارند. در همین راستا، ژانگ (۲۰۲۰) همچنین نشان می دهد که محافظه کاری به طور مثبت با دسترسی شرکت ها به اعتبار تجاری قبل و بعد از شروع بحران مالی جهانی ارتباط دارد، زیرا تأمین کنندگان ترجیح می دهند به مشتریان با محافظه کاری مشروط بیشتر اعتبار تجاری بدهند تا از طرف ریسک اعتباری در بحران مالی جلوگیری کنند.

هنگامی که عدم قطعیت بالایی وجود دارد، سرمایه گذاران نسبت به صورتهای مالی بیشتر از سایر منابع اطلاعاتی ریسک پذیر نیستند و کمتر به منابع اطلاعاتی وابسته هستند، که احتمالاً بیشتر منعکس کننده حدس و گمان و سر و صدا است (ایسیدرو و دیاس، ۲۰۱۷). اطلاعات مالی شفاف عدم اطمینان در مورد ارزش اساسی شرکت را کاهش می دهد و درک ریسک را کاهش می دهد. در نتیجه، اطلاعات سود قابل اعتماد برای سرمایه گذاران در دوران رکود بازار به دلیل خطرات بیشتر در بازار و عدم اطمینان بیشتر در مورد جریانهای نقدی آینده شرکت ها اهمیت بیشتری پیدا می کند (لانگ و مافت، ۲۰۱۱).

تحقیقات قبلی نشان می دهد که نقش محافظه کاری زمانی اهمیت بیشتری پیدا می کند که عدم قطعیت بیشتری وجود داشته باشد زیرا اطلاعات حسابداری معتبرتر به سرمایه گذاران در ارزیابی عملکرد قبلی و آینده یک شرکت. علاوه بر این، ویژگی های محافظه کاری مشروط که مدیران را مجبور می کند تا ضررهای پیش بینی شده آینده را در سود درآورده و از گزارش سودهای مورد انتظار جلوگیری کنند، شدت و بزرگی کسر ارزشها را در طول رکود بازار برای شرکتهایی که با محافظه کاری بیشتری گزارش می کنند کاهش می دهد. همچنین، بازار نسبت به اعلام اخبار بد برای شرکت های محافظه کارتر پس از شروع بحران واکنش شدیدتری نشان نمی دهد زیرا سرمایه گذاران کمتر نگران هستند که افشای اخبار بد برای شرکت های محافظه کار ناقص باشد (کیم و پوزنر، ۲۰۱۰). علاوه بر این، شرکت های محافظه کارتر می توانند شرایط اعتباری را بهتر با تأمین کنندگان خود مذاکره کنند، که می تواند به آنها در مدیریت بیشتر ریسک اعتباری در طول همه گیری کووید-۱۹ کمک کند (هوئی و همکاران، ۲۰۱۲؛ ژانگ، ۲۰۲۰). در نتیجه، ما انتظار داریم که شرکت های محافظه کارتر عملکرد بازده سهام بهتری نسبت به همتایان خود در زمان شیوع کووید-۱۹ داشته باشند.

با این حال، مطالعات گذشته همچنین مسائلی را در مورد کاهش ارزش مربوط به درآمد گزارش شده تحت محافظه کاری مطرح کرده اند. به عنوان مثال، پنمن و ژانگ (۲۰۰۲) استدلال می کنند که حسابداری محافظه کارانه می تواند درآمدهای با کیفیت پایین تری را به همراه داشته باشد زیرا محافظه کاری یک ذخیره پنهان ایجاد می کند که بعداً می تواند برای افزایش یا کاهش درآمد مورد استفاده قرار گیرد و استنباط های نادرستی را برای سرمایه گذاران فراهم کند. همچنین چن و همکاران (۲۰۱۴) دریافته اند که شرکتهایی با حسابداری محافظه کارانه سود کمتری تولید می کنند و که

قیمت چند برابر سودهای محافظه کارانه کوچکتر از قیمت گذاری چند برابر سودهای کمتر محافظه کارانه است، نشان می دهد که شرکت کنندگان در بازار سودهای مداوم کمتر را به طور نامطلوب ارزیابی می کنند. گوآی و ورجیا (۲۰۰۶) همچنین هشدار می دهند که محافظه کاری نامتقارن حسابداری که اخبار بد را به موقع گزارش می کند، اما خبرهای خوب را به صورت نابهنگام گزارش می دهد، ناکارآمدی اطلاعاتی ایجاد می کند و با تحریف رابطه سود و بازده مرتبط است و ارتباط ارزشی را برای کاربران صورتهای مالی کاهش می دهد.

با تکیه بر مطالب فوق پژوهش حاضر درصدد بررسی رابطه بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طول همه گیری COVID-19 در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد.

پیشینه پژوهش

لی و همکاران (۲۰۲۱) به محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طی بیماری همه گیر COVID-19 پرداختند. نتایج نشان داد که شرکت های چینی ذکر شده در بورس سهام شانگهای و شنژن با استفاده از گزارش محافظه کارانه مشروط تر، کاهش عملکرد بازده سهام در طی شیوع COVID-19 نسبت به سایر شرکت ها را کاهش می دهند. همچنین که نقش سودمند محافظه کاری مشروط زمانی بیشتر است که بنگاه ها عدم تقارن اطلاعات بیشتری به دنبال همه گیری COVID-19 داشته باشند.

صالح و عبدال ناصر (۲۰۲۱) به بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت در طی بیماری همه گیر COVID-19: شواهدی از مالزی (۱۸۸ شرکت غیر مالی) نتایج نشان داد که COVID-19 بر کلیه خصوصیات شرکت از جمله عملکرد شرکت، ساختار حاکمیت، سود سهام، نقدینگی و سطح اهرم تأثیر گذاشته است، با این حال، تفاوت بین همه گیری قبل و بعد از COVID-19 قابل توجه نیست. همچنین، تحقیقات نشان داد که اندازه هیئت مدیره تأثیر مثبت قابل توجهی بر عملکرد شرکت دارد. با این حال، پس از تقسیم نمونه بر اساس سال، متوجه شدیم اندازه هیات مدیره نقش و تأثیری بر بحران فعلی ناشی از کرونا تأثیری ندارد، ولی تنوع هیئت مدیره و تغییر هیئت مدیره نسبت به سال قبل بر عملکرد شرکت ناشی از بحران کرونا تأثیرگذار است زیر هیئت مدیره جدید در تلاش است تا با اعمال سیاست های جدید از بحران خارج شود. همچنین نتایج نشان داد جلسات هیئت مدیره و جلسات کمیته حسابرسی تأثیر قابل توجهی بر عملکرد شرکت قبل از COVID-19 دارند ولی بعد از COVID-19 تأثیر چندانی بر عملکرد شرکت ندارند زیرا چنین بحران اثر عمیق بر کلیه فعالیت های شرکت دارد.

اوربا و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی سرمایه فکری (IC) در بهبود عملکرد سازمانی در طی بیماری همه گیر جدید طبیعی COVID-19 پرداختند. دانش افراد و سازمانها یکی از موضوعات مهم در دوره نوزدهم COVID Pandemic شد. این مطالعه تلاش می کند تا به بررسی عمیق درک سرمایه فکری (IC) توسط مشاغل MSME بپردازد که امکان پایداری سازمانی را دارند. تجزیه و تحلیل بر روی فعالان تجاری MSME برای تعیین تأثیر سرمایه انسانی، ساختار سرمایه، سرمایه رابطه ای، سرمایه فناوری، سرمایه تجدید پذیر، سرمایه کارآفرینی و سرمایه اعتماد بر عملکرد سازمان انجام شد. یافته اصلی این تحقیق این است که استفاده از فناوری و خلاقیت که بیشتر از عملکرد سازمانی پشتیبانی می کند در شرایط جدید عادی که هر شرکت را به خلاقیت و هوشمندی بیشتری در بهره برداری از موقعیت های بازار نامشخص و محدودیت های رفتار تجاری نیاز دارد بسیار مفید است. اما از طرف دیگر، لازم است برخی از سرمایه های دانش دیگر بهبود یابد تا عملکرد MSME ها بیشتر بهبود یابد.

النا و همکاران (۲۰۲۱) به بررسی مسئولیت اجتماعی شرکت در میان فاصله گیری اجتماعی در طول بحران COVID-19 پرداختند. در این مقاله مدیریت شرکت امروز در بازارهای در حال توسعه (کشورهای BRICS) در مقایسه با بازارهای

توسعه یافته (کشورهای OECD) مقایسه می شود. تأثیر تعیین یک فصل مدیریت اجتماعی شرکت جدید با در نظر گرفتن فاصله اجتماعی در میان همه گیر COVID-19 بر رشد اقتصادی بازارهای در حال ظهور مشخص شده و از مدیریت شرکت ها در بازارهای در حال توسعه جداست. این مقاله به روشن شدن و درک بهتر نقش مسئولیت اجتماعی شرکت در شرایط بحران اقتصادی در برابر بیماری همه گیر COVID-19 کمک می کند. این کار استدلال های علمی ارائه می دهد که امکان حل بحث های مهم در مورد مزایای (رشد کیفیت زندگی، افزایش رقابت پذیری کسب و کار) و هزینه ها (محدود کردن رشد اقتصادی، استفاده غیر تجاری از سود و افزایش قیمت کالاها و خدمات) را فراهم می کند. تولید و مصرف داخلی. در بلند مدت، اقدامات مالی مسئولانه تمام سرمایه گذاری ها را برمی گرداند و به کشورها امکان می دهد تا بهتر با یک بحران کنار بیایند. این تحقیق دیدگاه جدیدی از مسئولیت اجتماعی شرکت را به عنوان معیار اندازه گیری مدیریت بحران ارائه می دهد. این نشان دهنده مزایای آن در زمان فاصله اجتماعی در شرایط همه گیر COVID-19 است. نهادینه سازی مسئولیت اجتماعی شرکتها در کشورهای در حال ظهور توسط عوامل داخلی (رویکرد انجام تجارت یا فرهنگ سازمانی)، اگر توسط عوامل خارجی (وضعیت بازار، مقررات دولتی و آگاهی مصرف کننده) انجام نشود، از پیش تعیین نشده است. این شرایط پیچیدگی بالای تقویت مسئولیت اجتماعی شرکت ها را در کشورهای در حال توسعه ثابت می کند. در شرایط فاصله اجتماعی - با توجه به بیماری همه گیر COVID-19 مسئولیت اجتماعی شرکت به سطح جدیدی می رود. هم در کشورهای در حال توسعه و هم در کشورهای پیشرفته، یکی از گسترده ترین نمودهای مسئولیت اجتماعی شرکت ها، انتقال کارآفرینی به شکل دور از فعالیت است. این امر فراهم سازی اشتغال از راه دور برای کارگران و خرید آنلاین کالا و خدمات برای مصرف کنندگان است.

چن و جونرو (۲۰۲۱) به بررسی تأثیر کاهش فعالیت های اقتصادی ناشی از COVID-19 بر کارایی مالی و موسسات مالی خرد می پردازد. نتایج نشان می دهد تأثیر همه گیر شده باعث کاهش کارایی مالی صندوق های سرمایه گذاری بین المللی می شود. با این حال، کارایی موسسات مالی خرد تحت تأثیر COVID-19 کاهش می یابد. برای بررسی بهتر کارایی موسسات مالی تحت تأثیر شیوع COVID-19 میزان عرضه و تقاضا برای خدمات این موسسات بررسی می شود، که نتایج نشان می دهد نرخ خدمات دهی در این شرایط کاهش یافته و در نتیجه کارایی آن نیز کاهش می یابد. چو (۲۰۲۰) به بررسی بازدهی سهام و همه گیر COVID-19 شواهدی از کانادا و ایالات متحده پرداخت. با استفاده از داده های روزانه کانادا و ایالات متحده نتایج نشان می دهد که تأثیر منفی افزایش موارد COVID-19 بر بورس سهام به طور کلی وجود دارد. علاوه بر این در شرکت های کانادا و ایالات متحده با افزایش عملکرد شرکت و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی نیز همچنان شیوع کرونا منجر به کاهش ارزش سهام می شود.

اورهان (۲۰۲۰) به بررسی عملکرد شرکت و بازار سهام در طی شیوع Covid-19 پرداخت. تعداد موارد همه گیر Covid-19 در هر میلیون اثرات منفی قابل توجهی بر بازارهای مالی جهانی دارد. اثرات سوء مدیریت و ویروس کرونا در بازارهای سهام در کشورهای مختلف متفاوت است. در اکثر کشورها با افزایش شیوع کرونا بازار سهام دارای کاهش چشمگیری می شود و عملکرد شرکت در هر صورت نمی تواند بر کاهش ارزش سهام اثرگذار باشد.

شن و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی تأثیر همه گیر COVID-19 بر کارایی شرکت های چینی پرداختند. نتایج نشان می دهد که COVID-19 تأثیر منفی بر عملکرد شرکت دارد. وقتی مقیاس سرمایه گذاری یا درآمد فروش یک شرکت کمتر باشد، تأثیر منفی COVID-19 بر عملکرد شرکت بارزتر است. همچنین تأثیر منفی COVID-19 بر عملکرد شرکت در صنایع و شرکت های دارای رتبه بالا جدی تر است.

لیو و همکاران (۲۰۲۰) به تأثیر انعطاف پذیری عملکرد بر عملکرد شرکت ها در طی شیوع COVID-19 شواهدی از چین پرداختند. نتایج نشان می دهد که انعطاف پذیری عملیاتی سطح شرکت با عملکرد شرکت و بازده آن در طی شیوع

کرونا رابطه ای متفاوت نسبت به عدم وجود کرونا دارد. همچنین در شرکت های کوچک که نسبت به شرکت های بزرگتر همواره دارای انعطاف پذیری عملکرد پایین تری هستند شیوع کرونا تاثیر بیشتری نسبت به شرکت های بزرگتر دارد.

جوسو و همکاران (۲۰۲۰) به مطالعه بازار سهام در شرایط COVID-19 می پردازد. در این تحقیق بررسی می شود که چه چیزی رفتار بازار سهام در هفته های ابتدایی شیوع ویروس کرونا را توضیح می دهد؟ برآورد از مدل قیمت گذاری دارایی پویا به نوسانات شدید قیمت گذاری ریسک بازار سهام اشاره دارد که ناشی از تغییر در گریز از ریسک یا احساسات است. نتایج بررسی تحقیق نشان می دهند که فدرال رزرو چندین تریلیون دلار جهت حمایت از صنایع فعال در بازار سرمایه اختصاص می دهد، ولی اخبار و اعلامیه های این حمایت قوی از صنایع نیز نمی تواند بر میزان اثرگذاری تاثیر منفی شیوع کرونا داشته و آنرا کاهش دهد.

کبین و همکاران (۲۰۲۰) به انعطاف پذیری بودجه مالی و گسترش COVID-19 پرداختند. نتایج نشان می دهد که انعطاف پذیری بودجه مالی به طور موثری به کشورها کمک می کند تا میزان گسترش COVID-19 را کاهش دهند. علاوه بر این، انعطاف پذیری بودجه مالی تنها زمانی اثرگذار است که گسترش COVID-19 از کنترل خارج نشود. نتایج ما نقش بنیادی انعطاف پذیری مالی را در کاهش گسترش COVID-19 برجسته می کند.

خالد صالح و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی و ایجاد دانش مشارکتی پیشگویی یک شغلی و چابکی سازمانی در پاسخگویی به بحران COVID-19 (از یک نظرسنجی آنلاین برای جمع آوری داده های صنعتی که مجبور بودند در طول بحران به کار خود ادامه دهند، مانند بخش مواد تمیز کننده دارویی، نمونه شامل ۱۹۸ مدیر) یافته ها نشان می دهد که ایجاد سرمایه اجتماعی و دانش مشارکتی نقش مهمی در دستیابی به فعالیت تجاری الکترونیکی در پاسخ به همه گیری دارد. همچنین نتایج نشان می دهد که تأثیر مثبت خلاقیت دانش مشترک و پیشگویی تجارت الکترونیکی بر چابکی سازمانی در زمان بحران وجود دارد. این مطالعه افق های گسترده ای را برای کشف مضامین در حال ظهور در مطالعات فن آوری اطلاعات، از جمله نقض ایجاد دانش مشترک و فعال بودن تجارت الکترونیکی و تأثیر آنها بر توانایی سازمان در پاسخگویی به موارد همه گیر جهانی باز می کند. درک تأثیر محوری سرمایه اجتماعی و ایجاد دانش مشترک بر فعالیت تجاری الکترونیکی، بینش ارزشمندی را برای مدیریت فشارهای همه گیری در اختیار مدیران قرار می دهد.

نوازش و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی تأثیر کارایی سرمایه انسانی بر صندوق های سرمایه گذاری مشترک آمریکای لاتین در طی شیوع COVID-19 پرداختند. بازده صندوق های سرمایه گذاری مشترک، از جمله، به عملکرد مدیران صندوق بستگی دارد. این کارایی سرمایه انسانی را برای عملکرد سازگار با ریسک سازگار بسیار مهم می کند. ماندگاری در عملکرد در دوره های پر تلاطم بسیار مهمتر می شود، مانند دوره ای که در میان شیوع COVID-19 تجربه می کنیم. در این تحقیق، ما سعی در ارزیابی عملکرد وجوه سهام در کشورهای تحت تأثیر آمریکای لاتین داریم. این صندوق های سهام، با ۹۵ درصد سرمایه گذاری خود در منطقه آلوده، با استفاده از سال ۲۰۱۹ به عنوان سال پایه، براساس کارایی سرمایه انسانی خود رتبه بندی می شوند. یافته ها نشان می دهد که صندوق هایی با بهره وری سرمایه انسانی بالاتر به طور قابل توجهی از همتایان خود که از نظر کارایی سرمایه انسانی پایین تر هستند، پیشی می گیرند. این یافته ها برای دوره های فرعی که برای تعیین تکامل COVID-19 تعیین می کنیم ثابت مانده است. نتیجه می گیریم که صندوق های سرمایه گذاری باید کارایی سرمایه انسانی خود را برای تحمل تاب آوری در میان شوک های اقتصاد کلان افزایش دهند.

دوای و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی سرمایه فکری (IC) در بهبود عملکرد سازمانی MSME در طی بیماری همه گیر جدید طبیعی COVID-19 پرداختند. این مطالعه تلاش می کند تا به بررسی عمیق درک سرمایه فکری (IC) توسط

مشاغل MSME بپردازد که امکان پایداری سازمانی را دارند. تجزیه و تحلیل برای بازیگران MSME برای تعیین تأثیر سرمایه انسانی، ساختار سرمایه، سرمایه رابطه ای، سرمایه فناوری، سرمایه تجدید پذیر، سرمایه کارآفرینی و سرمایه اعتماد بر عملکرد سازمان انجام شد. یافته اصلی این تحقیق این است که استفاده از فناوری و خلاقیت که بیشتر از عملکرد سازمانی پشتیبانی می کند در شرایط جدید عادی که هر شرکت را به خلاقیت و هوشمندی بیشتری در بهره برداری از موقعیت های بازار نامشخص و محدودیت های رفتار تجاری نیاز دارد بسیار مفید است. اما از طرف دیگر، لازم است برخی از سرمایه های دانش دیگر بهبود یابد تا عملکرد MSME ها بیشتر بهبود یابد.

حقیقت شهرستانی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی تأثیر سرمایه گذاری شرکت بر نوسانات آتی بازده سهام با در نظر گرفتن اثر تعدیل کنندگی محافظه کاری شرطی و غیرشرطی پرداختند. در این راستا از اطلاعات مالی ۱۲۹ شرکت با استفاده از روش حذف سیستماتیک برای دوره مالی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۶ به صورت داده های ترکیبی استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده های پژوهش از روش رگرسیون چند متغیره استفاده شد. یافته ها حاکی از آن است که محافظه کاری شرطی تأثیر منفی بر رابطه بین سرمایه گذاری شرکت و نوسانات بازده آتی سهام دارد. اما محافظه کاری غیرشرطی تأثیر مثبت بر رابطه بین سرمایه گذاری شرکت و نوسانات بازده آتی سهام دارد.

صانعی فر و سعیدی (۱۳۹۹) شبکه پیچیده تأثیر ویروس کرونا (کووید ۱۹) بر متغیرهای کلان اقتصادی و سقوط بازارهای سهام را بررسی کردند. شیوع ویروس کرونا منجر به واکنش های منفی شدید بازارهای سهام در کشورهای مختلف شده است، همچنین تأثیرات جانبی این ویروس سبب ریزش بسیاری از متغیرهای کلان اقتصادی در سطح جهان بوده است. هدف پژوهش ایجاد شبکه پیچیده اثر ویروس کرونا بر بورس سهام ۷۵ کشور به همراه متغیرهای نفت، طلا، نقره و مس می باشد. نتایج نشان دادند بهم پیوستگی اقتصاد مدرن بازارهای سهام و متغیرهای اقتصادی، بحران بهداشتی را به بحران اقتصادی در سطح جهان تبدیل کرده است. ویروس کرونا به طور مستقیم بر ۳۵ درصد بازارهای سهام تأثیر منفی گذاشته است. این ویروس بیشترین تأثیر را بر بازار سهام کشورهای اروپایی و آسیایی و کمترین تأثیر را بر بازار سهام کشورهای عربی و آفریقایی داشته است. ویروس کرونا به طور غیرمستقیم با تأثیر بر متغیرهای اقتصادی (کاهش بی سابقه قیمت نفت، نوسان قیمت طلا، کاهش قیمت نقره و مس) باعث سقوط بازارهای سهام شده است.

داوودی و غفوریان شاگردی (۱۳۹۸) به بررسی تأثیر محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده و بازده غیرعادی تجمعی سهام شرکت ها پرداختند. نمونه آماری پژوهش تعداد ۱۱۷ شرکت پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۷ ساله از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۶ است. جهت اندازه گیری اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل از معیار بیش سرمایه گذاری استفاده شده است. نوسان بازده سهام طبق انحراف معیار بازده های واقعی سهام در ۵ سال گذشته، بازده تجمعی غیرعادی سهام بر اساس تفاضل بین بازده واقعی سهام و بازده بازار و محافظه کاری حسابداری طبق مدل خان و واتس ارزیابی شده است. نتایج نشان دادند محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و نوسان بازده سهام تأثیر معناداری ندارد؛ اما محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل و بازده غیر عادی تجمعی سهام تأثیر منفی دارد.

مهدی زاده ماسوله (۱۳۹۸) اثر محافظه کاری غیرشرطی و مقدار وجه نقد نگهداری شده بر بازده غیرعادی سهام (ارزش بازار موجودی نقد نگهداری شده) را بررسی کرد. نمونه آماری پژوهش شامل ۱۴۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ است. یافته ها حاکی از آن است که افزایش موجودی نقد منجر به افزایش بازده غیرعادی سهام شده و در مقابل محافظه کاری باعث کاهش آن می شود. نتایج همچنین حاکی از آن است که افزایش متغیرهای وقفه ای موجودی نقد و اهرم مالی بازار منجر به کاهش ارزش بازار وجه نقد نگهداری شده می شود؛

اما با ورود عامل محافظه کاری به مدل اثرات کاهنده دو عامل فوق بر ارزش بازار وجه نقد تعدیل یافته و ارزش نهایی یک ریال تغییر در وجه نقد نگهداری شده، در نتیجه دخالت دادن عامل محافظه کاری افزایش پیدا می‌کند. طالبی و همکاران (۱۳۹۷) به بررسی تأثیر محافظه کاری حسابداری بر عملکرد مالی و اقتصادی پرداختند. جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران میباشد با استفاده از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک، ۱۰۱ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به عنوان نمونه انتخاب و در دوره زمانی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج نشان داد محافظه کاری حسابداری بر کیوتوبین و ارزش افزوده بازار تأثیر مستقیم دارد. ولی محافظه کاری حسابداری بر بازده دارایی ها ارزش افزوده اقتصادی تأثیر معنادار ندارد. مرگان و همکاران (۱۳۹۷) به تبیین ارزش منصفانه حسابداری و محافظه کاری حسابداری شرکت‌ها پرداختند. قلمرو زمانی تحقیق سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۶ و نمونه آماری مشتمل بر ۱۳۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. نتایج نشان داد محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین ارزش منصفانه سرمایه‌گذاری و جریان نقدی آینده تأثیر مثبت دارد؛ اما محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین ارزش منصفانه سرمایه‌گذاری و قیمت سهام تأثیر ندارد.

فرضیه های پژوهش

بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طول همه گیری COVID-19 در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

این تحقیق از نظر هدف، تحقیقی کاربردی محسوب می‌شود. از آن جا که این نوشتار به توصیف آنچه که هست یا توصیف شرایط موجود بدون دخل و تصرف (و نه به الزام و توصیه خاص) می پردازد و با توجه به آن که قضاوت های ارزشی در این تحقیق کم رنگ است، تحقیق حاضر در زمره تحقیقات توصیفی حسابداری به شمار می رود. گردآوری اطلاعات مربوط به این پژوهش از سوابق مالی شرکتها و با مراجعه به کتابخانه ها، مجلات علمی، پایان نامه ها، سایت بورس اوراق بهادار و همچنین با استفاده از نرم افزار ره آورد نوین انجام می گیرد. بنابراین گردآوری اطلاعات بر اساس مطالعه، کتابخانه‌ای است.

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه شرکت‌های جامعه آماری که دارای شرایط زیر بوده‌اند (در طی بازه زمانی ۱۳۹۸ الی ۱۳۹۹) به عنوان جامعه انتخاب می‌شود:

- ۱- به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه، دوره مالی آن‌ها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد.
- ۲- در طی دوره مورد بررسی (۱۳۹۸-۱۳۹۹) تغییر سال مالی نداشته باشد.
- ۳- اطلاعات مالی آن قابل دسترس باشد.
- ۴- جزء شرکت‌های مالی (مانند بانک‌ها، موسسات مالی) و شرکت‌های سرمایه‌گذاری یا شرکت‌های واسطه‌گری مالی نباشد.

۵- اطلاعات مورد نیاز در بخش تعریف متغیرها در دسترس باشد.

با اعمال شرایط ذکر شده و نمونه گیری حذفی سیستماتیک تعداد ۱۴۰ شرکت جهت بررسی انتخاب شده اند.

مدل رگرسیونی جهت آزمون فرضیه پژوهش

$$\text{financial performance it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{ conservatism Reporting it} + \beta_2 \text{ Size it} + \beta_3 \text{ LEV it} + \beta_4 \text{ ROA it} + \beta_5 \text{ CFO it} + \epsilon \text{it}$$

متغیر وابسته

عملکرد مالی شرکت ها (financial performance):

با مطالعه مقالات مرتبط مشخص شد نحوه اندازه گیری عملکرد شرکت با استفاده از معیار نسبت کیوتوبین محاسبه می شود: این نسبت به صورت مجموع ارزش بازار حقوق صاحبان سهام (Mve) و ارزش دفتری بدهی ها (bvd) بر ارزش دفتری مجموع دارایی ها (bva) تعریف می شود.

$$Q = \frac{Mve + Bvd}{Bva}$$

متغیر مستقل

محافظه کاری حسابداری (conservatism Reporting):

جهت محاسبه محافظه کاری شرطی از مدل رگرسیونی خان و واتس (۲۰۰۹) استفاده می شود که در ادامه تشریح می گردد:

$$NI_{jt} = \beta_{1t} + \beta_{2t}D_{jt} + (\mu_{1t} + \mu_{2t}MKV_{jt} + \mu_{3t}MTB_{jt} + \mu_{4t}LEV_{jt}) * R_{jt} + (\lambda_{1t} + \lambda_{2t}MKV_{jt} + \lambda_{3t}MTB_{jt} + \lambda_{4t}LEV_{jt}) * D_{jt} * R_{jt} + (\delta_{1t}MKV_{jt} + \delta_{2t}MTB_{jt} + \delta_{3t}LEV_{jt} + \delta_{4t}D_{jt}MKV_{jt} + \delta_{5t}D_{jt}MTB_{jt} + \delta_{6t}D_{jt}LEV_{jt}) + \epsilon_{jt}$$

که در این رابطه:

NI_{jt} : نسبت سود خالص قبل از ارقام غیرمترقبه به ارزش بازار حقوق صاحبان سهام شرکت z در پایان سال مالی $t-1$

R_{jt} : بازده سهام شرکت z طی سال مالی t .

D_{jt} : متغیر مجازی. اگر $R < 0$ باشد برابر 1 و در غیر این صورت برابر صفر خواهد بود.

MKV_{jt} : لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام شرکت z در پایان سال مالی t .

MTB_{jt} : نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام شرکت z در پایان سال مالی t .

LEV_{jt} : نسبت بدهی به دارایی شرکت z در پایان سال مالی t .

ϵ_{jt} : باقیمانده یا پسماند مدل.

رابطه بالا را با استفاده از رگرسیون مقطعی سالانه برآورد کرده و با توجه به ضرایب برآوردی که از این رابطه به دست می آید و همچنین رابطه زیر محافظه کاری شرطی محاسبه می شود.

$$C\text{-SCORE} = \lambda_{1t} + \lambda_{2t}MKV_{jt} + \lambda_{3t}MTB_{jt} + \lambda_{4t}LEV_{jt}$$

متغیرهای کنترلی

$Size_{it}$: اندازه شرکت: لگاریتم طبیعی فروش شرکت i در سال t است.

LEV_{it} : اهرم مالی: نسبت کل بدهی ها به کل دارایی های پایان دوره شرکت i در سال t است.

ROA_{it} : بازده دارایی: نسبت سود قبل از مالیات به کل دارایی های پایان دوره شرکت i در سال t است.

CFO_{it} : جریان های نقدی عملیاتی شرکت i در سال t است. که از صورت جریان وجوه نقد گرفته می شود و برای استاندارد سازی بر مجموع دارایی های ابتدای دوره شرکت تقسیم می شود.

یافته های پژوهش

یافته های توصیفی

به منظور بررسی مشخصات عمومی متغیرها و تجزیه و تحلیل دقیق آن ها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها لازم است. نگاره (۱)، آمار توصیفی داده های مربوط به متغیرهای مورد استفاده در تحقیق را نشان می دهد.

جدول (۱): آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	میانگین	انحراف معیار	واریانس	چولگی	کشدگی	کمترین	بیشترین
عملکرد مالی	۰,۱۴۰	۰,۱۱۴	۰,۰۱۳	۰,۹۲۷	۲,۹۷۰	۰,۰۰۶	۰,۴۴۸
محافظه کاری حسابداری	۲,۸۷۲	۳,۱۹۳	۱۰,۱۹۸	۲,۴۲۴	۱۲,۴۹۹	-۰,۴۲۰	۲۴,۲۵۰
اندازه شرکت	۱,۴۵۲	۱,۴۹۱	۲,۲۲۴	۲,۶۸۴	۱۴,۸۶۷	۰,۹۰۰	۱۲,۱۰۰
اهرم مالی	۱۵,۱۲۷	۱,۶۱۶	۲,۶۱۳	۱,۰۷۸	۴,۰۱۹	۱۲,۱۸۰	۲۰,۱۸۰
بازده دارایی	۰,۲۷۱	۰,۲۲۶	۰,۰۵۱	۰,۹۲۶	۵,۵۸۱	-۰,۶۲۰	۱,۲۹۰
جریان های نقدی	۰,۱۷۱	۰,۱۵۶	۰,۰۲۴	۰,۲۴۵	۴,۰۲۷	-۰,۴۰	۰,۷۱۰

اصلی ترین شاخص مرکزی، میانگین است که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص خوبی برای نشان دادن مرکزیت داده هاست. برای مثال مقدار میانگین برای اهرم مالی برابر با (۱۵,۱۲۷) می باشد که نشان می دهد بیشتر داده ها حول این نقطه تمرکز یافته اند. به طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی از یکدیگر یا میزان پراکندگی آن ها نسبت به میانگین است. از مهم ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. مقدار این پارامتر در آمار توصیفی کلی، برای محافظه کاری حسابداری با ۳,۱۹۳ و برای عملکرد مالی برابر است با ۰,۱۱۴ می باشد که نشان می دهد این دو متغیر به ترتیب دارای بیشترین و کمترین انحراف معیار هستند.

ضریب همبستگی

جدول (۲): ضریب همبستگی

متغیرها	عملکرد مالی	محافظه کاری حسابداری	اندازه شرکت	اهرم مالی	بازده دارایی	جریان های نقدی
عملکرد مالی	۱					
محافظه کاری حسابداری	۰,۰۱۱	۱				
اندازه شرکت	۰,۰۰۸	۰,۹۸۵	۱			
اهرم مالی	-۰,۰۲۵	-۰,۱۵۹	-۰,۱۷۶	۱		
بازده دارایی	۰,۰۱۹	-۰,۴۹۷	-۰,۴۸۸	۰,۱۳۵	۱	
جریان های نقدی	-۰,۰۴۸	۰,۰۶۹	۰,۰۱۴	۰,۰۸۷	-۰,۰۴۷	۱

معمولاً از جدول ضریب همبستگی برای کشف هم خطی ساده استفاده می شود. مشاهده می شود که هیچ یک از ضرایب بین متغیرهای مستقل بیش از ۸۰ درصد نیست و این مورد بیانگر عدم وجود همبستگی شدید بین متغیرهای مستقل است و هم خطی ساده وجود ندارد برای بررسی هم خطی چندگانه از آزمون تورم واریانس استفاده شده که نتایج نشان داد هم خطی چندگانه نیز بین متغیرهای مستقل وجود ندارد.

آزمون مانایی متغیرها

یکی از نکاتی که بایستی همیشه قبل از برآزش مدل‌ها در نظر داشت بررسی مانایی متغیرهای تحقیق می‌باشد. نا مانایی متغیرها یا به عبارتی تصادفی بودن سری زمانی متغیرها منجر به کاذب شدن مدل رگرسیونی برآورد شده می‌گردد. اگر متغیرهای سری زمانی مورد استفاده در برآورد ضرایب مدل ناپایا باشند، درحالی که هیچ رابطه مفهومی بین متغیرهای مدل وجود نداشته باشد، موجب می‌شود تا استنباط‌های نادرستی در مورد میزان ارتباط بین متغیرها انجام گیرد.

جدول (۳): آزمون مانایی (هاریس) برای متغیرهای پژوهش

نام متغیر	آماره آزمون	معناداری	نتیجه
عملکرد مالی	-۴,۶۹۱	۰,۰۰۰	مانا است
محافظه کاری حسابداری	-۵,۴۳۷	۰,۰۰۰	مانا است
اندازه شرکت	-۴,۲۴۰	۰,۰۰۰	مانا است
اهرم مالی	-۶,۶۰۷	۰,۰۰۰	مانا است
بازده دارایی	۳,۷۶۷	۰,۹۹۹	مانا نیست
جریان های نقدی	-۵,۴۳۰	۰,۰۰۰	مانا است
هم جمعی (مانا بودن جملات اخلاص)			
مدل اول	-۱,۹۶۶	۰,۰۲۴	جملات خطا مانا هستند

با توجه به جدول شماره ۳ مشاهده می‌شود سطح معناداری همه متغیرها (به جز متغیر اندازه بانک و اهرم مالی) کمتر از ۵ درصد بوده و بیانگر مانا بودن متغیرهاست. همچنین در بررسی خطاهای باقی مانده مشاهده می‌شود سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشد لذا مدل به صورت هم جمعی مانا است.

آزمون تشخیص توزیع نرمال

پس از انجام هر نوع اندازه گیری همواره تعدادی داده (عدد) در اختیار داریم که می‌خواهیم ارتباط بین آن‌ها را کشف کنیم یا آن‌ها را دسته بندی نماییم تا بتوانیم آن‌ها را تجزیه و تحلیل کنیم. برای انجام این کار ابتدا می‌بایست نحوه توزیع داده‌ها را بدانیم. به عبارت ساده تر توزیع داده‌ها به ما می‌گوید که پراکندگی و گستردگی داده‌هایی که جمع‌آوری کرده‌ایم چگونه است. به منظور بررسی نرمال بودن متغیرهای پژوهش از آزمون شاپیرو ویلک استفاده شده است. در این آزمون هرگاه سطح معنی داری کمتر از ۵٪ باشد نشان دهنده‌ی توزیع نرمال نمی‌باشد:

جدول (۴): نتایج آزمون توزیع نرمال

نام متغیر	آماره آزمون	سطح معناداری	نتیجه
عملکرد مالی	۱,۰۹۶	۰,۱۳۶	توزیع نرمال دارد
محافظه کاری حسابداری	۶,۱۹۷	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
اندازه شرکت	۳,۱۷۷	۰,۰۰۰	توزیع نرمال ندارد
اهرم مالی	۳,۴۳۴	۰,۰۰۳	توزیع نرمال ندارد
بازده دارایی	۱,۴۳۳	۰,۰۷۵	توزیع نرمال دارد
جریان های نقدی	۱,۴۸۰	۰,۰۶۹	توزیع نرمال دارد
نرمال بودن مقادیر خطا			
مدل اول	۱,۱۸۵	۰,۱۱۷	توزیع نرمال دارد

نرمال بودن متغیرها: طبق نتایج آزمون مشاهده می‌شود که سطح معناداری همه متغیرها (به جز متغیرهای معیار اول عملکرد بانک، اندازه بانک، سرمایه بانک و اهرم مالی) کمتر از ۵ درصد می‌باشد لذا دارای توزیع نرمال نیستند. سطح معناداری باقیمانده‌های مدل نیز بیشتر از ۵ درصد می‌باشد و بیانگر نرمال بودن توزیع خطاهای باقی‌مانده در مدل‌های رگرسیونی فوق می‌باشد.

آزمون F لیمر (چاو) و آزمون هاسمن

گاهی اوقات داده‌هایی که ما با آن‌ها روبرو هستیم هم دربرگیرنده داده‌های سری زمانی و هم مقطعی می‌باشد. به چنین مجموعه‌ای از داده‌ها عموماً پانلی از داده‌ها یا پانل دیتا شناخته شده است. در برآورد مدل پانل دیتا با دو حالت کلی روبرو هستیم. حالت اول این است که عرض از مبدأ برای کلیه مقاطع یکسان است که در این صورت با مدل پول دیتا (pool data) مواجه هستیم. حالت دوم عرض از مبدأ برای تمام مقاطع متفاوت است که به این حالت پانل دیتا (panel data) گفته می‌شود. برای شناسایی دو حالت فوق از آزمونی به نام اف-لیمر استفاده می‌شود. بنابراین آزمون اف-لیمر برای انتخاب بین روش‌های رگرسیون پول دیتا (تلفیقی) و رگرسیون با اثرات ثابت استفاده می‌شود. در صورتی که میزان معناداری آماره‌ی چاو (prob) کمتر از سطح ۰,۰۵ باشد، داده‌های تابلویی (پانل دیتا) انتخاب می‌شود. در این حالت برای تشخیص اثرات ثابت یا تصادفی باید آزمون هاسمن نیز انجام شود.

جدول (۵): نتایج آزمون اف لیمر (چاو)

نام مدل	آماره آزمون	معناداری	نتیجه
مدل اول	۳,۵۳	۰,۰۰۲	داده‌های تابلویی

با توجه به جدول ۵، چون سطح معناداری آزمون اف لیمر در همه مدل‌ها (به جز مدل‌های هفتم الی نهم) کمتر از ۵ درصد است، از این رو رویکرد داده‌های تابلویی در مقابل رویکرد داده‌های تلفیقی مورد پذیرش قرار می‌گیرند.

جدول (۶): نتایج آزمون هاسمن

نام مدل	آماره آزمون	معناداری	نتیجه
مدل اول	۹,۳۰	۰,۰۹۷	اثرات تصادفی عرض از مبدأ

با توجه به جدول ۶، چون سطح معناداری آزمون در همه مدل‌ها (به جز مدل اول) کمتر از ۵ درصد است، از این رو اثرات ثابت عرض از مبدأ در مقابل اثرات تصادفی مورد پذیرش قرار می‌گیرد.

همسانی واریانس در مقادیر خطا

یکی از مفروضات مدل رگرسیونی خطی کلاسیک وجود همسانی واریانس جملات اخلاص می‌باشد. اما به‌طور متعارف در داده‌های سری زمانی و داده‌ها مقطعی ممکن است واریانس جملات اخلاص ثابت نموده و از مقادیر وقفه دار جملات اخلاص تبعیت نماید. در این صورت مشکل ناهمسانی واریانس بین جملات اخلاص بروز می‌کند و تخمین زنده‌های رگرسیون علی‌رغم بدون تورش بودن دارای کارایی نخواهد بود.

فرض‌های آماری این آزمون به شرح ذیل است.

فرضیه‌ی صفر: (H_0) واریانس مقادیر خطا همسان است.

فرضیه‌ی مقابل: (H_1) واریانس مقادیر خطا همسان نیست.

جدول (۷): نتایج آزمون ناهمسانی واریانس (والد تعدیل شده)

مدل‌های پژوهش	آماره آزمون	معنی‌داری	نتیجه
مدل اول	۹۰,۶۴	۰,۰۰۰	وجود ناهمسانی واریانس

نتایج حاصل در جدول ۷ نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری آزمون والد تعدیل‌شده در هر نه مدل کمتر از ۵ درصد می‌باشد و بیانگر وجود ناهمسانی واریانس در جملات اخلاص می‌باشد. لازم به توضیح است که این مشکل در تخمین نهایی مدل‌ها رفع گردیده (با روش وزن دهی به داده‌ها از طریق دستور gls) است.

آزمون فرضیه پژوهش

بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طول همه گیری COVID-19 در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه وجود دارد.

جدول (۸): تخمین نهایی مدل رگرسیونی

متغیرها	ضرایب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
محافظه کاری حسابداری	۰,۲۶۳	۰,۰۳۱	۸,۴۳۹	۰,۰۰۰
اندازه شرکت	-۰,۱۸۵	۰,۰۵۳	-۳,۴۸۱	۰,۰۰۱
اهرم مالی	-۰,۰۰۶	۰,۰۰۲	-۲,۶۱۳	۰,۰۱۲
بازده دارایی	۰,۰۰۶	۰,۰۰۲	۲,۱۲۸	۰,۰۳۸
جریان های نقدی	-۰,۰۰۳	۰,۰۰۲	-۱,۲۴۷	۰,۲۱۸
عرض از مبدأ	۰,۱۷۷	۰,۰۵۰	۳,۵۰۵	۰,۰۰۱
سایر آماره‌های اطلاعاتی				
ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۶۳۳			
آماره فیشر - سطح معناداری آن	۸,۲۹۴		۰,۰۰۰	
دوربین واتسون	۱,۸۳۵			

با توجه به اینکه متغیر محافظه کاری حسابداری دارای ضریب مثبت و سطح معناداری کمتر از ۵ درصد است از این رو می‌توان گفت که بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طول همه گیری COVID-19 در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مستقیم معناداری وجود دارد.

ضریب تعیین تعدیل شده برابر با ۶۳ درصد می‌باشد که نشان می‌دهد متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل توانسته‌اند ۶۳ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح دهند. آماره فیشر دارای سطح معناداری کمتر از ۵ درصد می‌باشد از این رو می‌توان گفت که مدل برازش شده از اعتبار کافی برخوردار است. همچنین آماره دوربین واتسون مابین ۱,۵ و ۲,۵ است و نشان از برازش نبود خودهمبستگی مرتبه اول در مدل است.

نتیجه گیری و پیشنهادات

بخش مهم تحقیق، نتیجه گیری از فرضیه ها و تهیه طرح و تعمیم آن می‌باشد. این نتیجه گیری آخرین تاثیر را هم از حیث سبک نگارش و هم از جهت محتوا باید به خواننده القا نماید. نتیجه گیری باوری مبتنی بر استدلال و بر مبنای شواهد حاصل از پژوهش است که در اختیار خوانندگان پژوهش، علاقه مندان به اجرای پژوهش های آتی مبتنی بر پژوهشهای کنونی و در نهایت استفاده کنندگان کاربردی، قرار می‌گیرد. در این پژوهش بررسی رابطه بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طول همه گیری COVID-19 مورد بررسی قرار گرفت. در این تحقیق داده های منعکس شده در صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای بررسی و اندازه گیری متغیرهای تحقیق مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. مطابق آنچه که اشاره شد مدل های تحقیق، با استفاده از روش رگرسیون آزمون شدند. بر اساس تخمین های حاصله، فرضیه های تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. قلمرو مکانی

تحقیق، بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی تحقیق یک دوره زمانی ۲ ساله می باشد که آغاز آن سال ۱۳۹۸ و پایان آن سال ۱۳۹۹ است. کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، جامعه آماری تحقیق حاضر را تشکیل می دهند و فرضیه های مورد نظر در رابطه با این جامعه آماری مورد مطالعه و آزمون قرار خواهد گرفت. با توجه به مجموعه شرایط یاد شده تعداد ۱۴۰ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه ها نشان داد در طول همه گیری COVID-19 بین محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت رابطه مستقیم معناداری وجود دارد. در این راستا لی و همکاران (۲۰۲۱) به محافظه کاری حسابداری و عملکرد شرکت در طی بیماری همه گیر COVID-19 پرداختند. نتایج نشان داد که شرکت های چینی ذکر شده در بورس سهام شانگهای و شنژن با استفاده از گزارش محافظه کارانه مشروط تر، کاهش عملکرد بازده سهام در طی شیوع COVID-19 نسبت به سایر شرکت ها را کاهش می دهند. همچنین که نقش سودمند محافظه کاری مشروط زمانی بیشتر است که بنگاه ها عدم تقارن اطلاعات بیشتری به دنبال همه گیری COVID-19 داشته باشند.

به سرمایه گذاران پیشنهاد می شود در شرایط همه گیری کرونا محافظه کارانه عمل کرده و شرایط شرکت ها از جهت مختلف بررسی کرده و مورد مقایسه قرار دهند. همچنین به سازمان بورس پیشنهاد می شود جهت حفظ حقوق سرمایه گذاران سعی در ارائه گزارشهای از وضعیت شرکت ها در شرایط همه گیری کرونا داشته باشند تا تصمیم گیری برای سرمایه گذاران تسهیل گردد.

منابع

- ✓ حقیقت شهرستانی، مهدی، دستگیر، محسن، سروش یار، افسانه، (۱۳۹۹)، تاثیر سرمایه گذاری شرکت بر نوسانات آتی بازده سهام با در نظر گرفتن اثر تعدیلی محافظه کاری حسابداری، مجله مدیریت توسعه و تحول، شماره ۴۳، صص ۳-۱۹.
- ✓ داودی، معصومه، غفوریان شاگردی، امیر، (۱۳۹۸)، بررسی تاثیر محافظه کاری حسابداری بر رابطه بین اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل و نوسان بازده و بازده غیر عادی تجمعی سهام در شرکت های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۴، شماره ۲۰، صص ۹۱-۱۱۰.
- ✓ صانعی فر متین، سعیدی، پرویز، (۱۳۹۹)، مقایسه شبکه های پیچیده بازارهای بورس سهام و متغیرهای اقتصادی در دوران قبل و بعد از شیوع ویروس کرونا (کووید-۱۹)، تحقیقات مدل سازی اقتصادی، دوره ۱۰، شماره ۴۰، صص ۱۲۳-۱۵۸.
- ✓ طالبی، الهه، ترابیان، علیرضا، میرزامحمدی، محمدعلی، (۱۳۹۷)، تاثیر محافظه کاری حسابداری بر عملکرد مالی عملکرد اقتصادی، سومین کنفرانس ملی سالانه اقتصاد، مدیریت و حسابداری، اهواز.
- ✓ مرگان، سعید، سعیدی، هادی، قدیری مقدم، ابوالفضل، طالبی نجف آبادی، عبدالحسین، (۱۳۹۷)، تبیین ارزش منصفانه حسابداری و محافظه کاری حسابداری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کنفرانس بین المللی یافته های نوین در حسابداری، مدیریت اقتصاد و بانکداری، تهران.
- ✓ مهدی زاده ماسوله، ندا، (۱۳۹۸)، بررسی اثر محافظه کاری غیرشرطی و مقدار وجه نقد نگهداری شده بر بازده غیرعادی سهام. رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، شماره ۱۴، جلد دوم، صص ۵۱-۶۴.
- ✓ Balakrishnan, K., R. Watts, and L. Zuo, 2016, The effect of accounting conservatism on corporate investment during the Global Financial Crisis, Journal of Business Finance and Accounting 43, 513-542.

- ✓ Ball, R., 2001, Infrastructure requirements for an economically efficient system of public financial reporting and disclosure, Brookings-Wharton Papers on Financial Services 2001, 127–169.
- ✓ Ball, R., and L. Shivakumar, 2005, Earnings quality in UK private firms: comparative loss recognition timeliness, *Journal of Accounting and Economics* 39, 83–128.
- ✓ Ball, R., and P. Brown, 1968, An empirical evaluation of accounting income numbers, *Journal of Accounting Research* 6, 159–178.
- ✓ Basu, S., 1997, The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings, *Journal of Accounting and Economics* 24, 3–37.
- ✓ Beaver, W. H., and S. G. Ryan, 2000, Biases and lags in book value and their effects on the ability of the book-to-market ratio to predict book return on equity, *Journal of Accounting Research* 38, 127–148.
- ✓ Biddle, G. C., M. L. Ma, and F. M. Song, 2013, The risk management role of accounting conservatism for operating cash flows, working paper. Available at: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1695629>.
- ✓ Chen, L. H., D. M. Folsom, W. Paek, and H. Sami, 2014, Accounting conservatism, earnings persistence, and pricing multiples on earnings, *Accounting Horizons* 28, 233–260.
- ✓ Dechow, P., 1994, Accounting earnings and cash flows as measures of firm performance: the role of accounting accruals, *Journal of Accounting and Economics* 18, 3–42.
- ✓ DeGeorge, F., J. Patel, and R. Zeckhauser, 1999, Earnings management to exceed thresholds, *The Journal of Business* 72, 1–33.
- ✓ Garcí'a Lara, J. M., B. Garcí'a Osmá, and F. Penalva, 2016, Accounting conservatism and firm investment efficiency, *Journal of Accounting and Economics* 61, 221–238.
- ✓ Guay, W., and R. Verrecchia, 2006, Discussion of an economic framework for conservative accounting and Bushman and Piotroski (2006), *Journal of Accounting and Economics* 42, 149–165.
- ✓ Guay, W., and R. Verrecchia, 2018, Conservative disclosure, *Journal of Financial Reporting* 3, 73–92.
- ✓ Hui, K. W., S. Klasa, and P. E. Yeung, 2012, Corporate suppliers and customers and accounting conservatism, *Journal of Accounting and Economics* 53, 115–135.
- ✓ Isidro, H., and J. G. Dias, 2017, Earnings quality and the heterogeneous relation between earnings and stock returns, *Review of Quantitative Finance and Accounting* 49, 1143–1165.
- ✓ Khan, M., and R. L. Watts, 2009, Estimation and empirical properties of a firm-year measure of accounting conservatism, *Journal of Accounting and Economics* 48, 132–150.
- ✓ Kim, B. H., and M. Pevzner, 2010, Conditional accounting conservatism and future negative surprises: an empirical investigation, *Journal of Accounting and Public Policy* 29, 311–329.
- ✓ Kothari, S. P., S. Shu, and P. D. Wysocki, 2009, Do managers withhold bad news?, *Journal of Accounting Research* 47, 241–276.
- ✓ LaFond, R., and R. L. Watts, 2008, The information role of conservatism, *The Accounting Review* 83, 447–478.
- ✓ Lang, M., and M. Maffett, 2011, Transparency and liquidity uncertainty in crisis periods, *Journal of Accounting and Economics* 52, 101–125.
- ✓ Louis, H., A. X. Sun, and O. Urcan, 2012, Value of cash holdings and accounting conservatism, *Contemporary Accounting Research* 29, 1249–1271.
- ✓ Rayburn, J., 1986, The association of operating cash flow and accruals with security returns, *Journal of Accounting Research* 24, 112–133.
- ✓ Roychowdhury, S., 2010, Discussion of: 'Acquisition profitability and timely loss recognition' by J. Francis and X. Martin, *Journal of Accounting and Economics* 49, 179–183.
- ✓ Shivakumar, L., 2013, The role of financial reporting in debt contracting and stewardship, *Accounting and Business Research* 43, 362–383.

- ✓ Teoh, S. H., I. Welch, and T. J. Wong, 1998, Earnings management and the long-run market performance of initial public offerings, *The Journal of Finance* 53, 1935–1974.
- ✓ Watts, R. L., 2006, What has the invisible hand achieved?, *Accounting and Business Research* 36, 51–61.
- ✓ Zhang, Y., 2020, Conditional conservatism and trade credit during the global financial crisis, *Journal of Accounting and Public Policy* 39, 1–18.